

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemán veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.
V administraciji prejemán veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristočna petít-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemá nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 159.

V Ljubljani, v četrtek 16. julija 1885.

Letnik XIII.

Brunsviško vprašanje.

Zgodi se večkrat, da ima človek krivo sodbo o svojem znanci ali prijatelji in ga ali do smrti sovraži ali spoštuje in ljubi z vso strastjo. To sovrašstvo zapeljá mnogokrat do krivice, in prijateljstvo se spozabi do oboževanja. Enako se godi z narodi, posebno v sedanjem časi hitrih sprememb in nasilnih prevratov. Teško pa je človeku ali narodu potegniti z očesa mreno ter mu zbistriti vid. Tako je razširjena v nemškem narodu nerazumljiva mržnja do potomca starodavnega in slavnega knježnega rodú velfiške hiše. In vendar smemo trditi, da so Velfi vedno zvesto služili cesarju in domovini, in da je primeroma največ potomcev slavnega Henrika Leva darovalo svoje življenje v krvavih bojih proti sovražniku nemške države. Krivi so temu pristranski zgodovinarji, krive so časnikarske laži.

Ze zgodovino hrabrega Velfa, Henrika Leva, pokriva gosta mreža resnice in domišljije. Bere se v mnogo zgodovinskih knjigah, da je Henrik Lev nenadoma zapustil v Italiji cesarja Friderika I. in tako povzročil njegov poraz ob Legnanu leta 1176. Nasprotno trdijo drugi, da isti čas Henrik niti bil ni v Italiji. Pač je bil spremljal Henrik že dvakrat Friderika v Italijo in mu tudi enkrat življenje rešil na tiberskem mostu; ko ga je pa cesar tretjič nagovarjal Henrika, da ga spremi v Rim, ponudil mu je zadnji denarja in vojakov, sam pa se ni mogel vdeležiti vojske, ker je moral braniti svoje ozemlje, vojvodino saksonsko proti nadškofu Kolinskemu in drugim knezom v severni Nemčiji. Mnogo bi še lahko navedli v njegovo opravičenje, toda tu ni mesto za to.

Znani so dalje v zgodovini vojvoda Erih Kalenberski, ki je rešil življenje cesarju Maksu I. v bitki pri Reznu. Le za časa Ludovika XIV. pozabili so Velfi na svoje dolžnosti do nemškega cesarja, kakor mnogi drugi nemški knezi.

V 17. in 18. stoletju pa so Velfi zopet zvesto stali na strani cesarjevi. Znana sta iz l. 1675 vojvodi Jurij Viljem in Ernst Avgust. Ko je turška družal l. 1683 oblegala Dunaj, Velfi sicer niso mogli

poslati cesarju Leopoldu I. vojaške pomoči, ker so morali stati na straži proti sovražnemu volilnemu knezu braniborskemu Frideriku Viljemu; Ernst Avgust pa je poslal v cesarski tabor hrabra svoja starejša sinova Jurija Ludovika in Friderika Avgusta. Leta 1688 se je bojeval Ernst Avgust z 8000 Hanoveranci ob Renu ter je rešil Frankobrod in Koblice (Coblentz). Vsi njegovi sinovi so se bojevali proti Turkom in Francozom, tedaj zakletim sovražnikom nemške države in mnogo jih je padlo na bojnem polju. Tako Friderik Avgust I. 1690 na Sedmograškem; isto leto Karol Filip v Albaniji, Kristijan I. 1703 pri Ulmu. Maks se je bojeval proti Turkom na Moreji, proti Francozom ob Renu, v Italiji ter je umrl l. 1726 kot cesarski maršal. Jurij Ludovik, pozneje angleški kralj Jurij I., se je bojeval pri Konci in pred Dunajem, leta 1685 z 10.000 Brunsvik-Lüneburžani na Ogerskem, l. 1687 pri Mohaču kot prostovoljec, l. 1688 ob Renu, l. 1690 z 11.000 Hanoveranci na Nizozemskem. Proti Francozom so se Hanoveranci hrabro bili pri Hochstädtu, 13. avgusta 1704. Pod Marlborough-om se je odlikoval Velf Jurij Avgust I. 1708 in kot kralj Jurij II. se je bojeval proti Francozom pri Dettin-gen-u l. 1743.

Nobeden mogočnejših nemških knezov, niti branoborski, niti bavarski niso bili v istem času tako zvesti cesarju kakor velfiški.

Za časa Napoleona bil je zopet angleški Jurij III. ob enem volilni knez hanoveranski, ki se je z vspehom branil proti Korzikaneu. Hanoveranci so se bili v Siciliji in pod Wellingtonom v Španiji proti Francozom. Ko je bilo treba varovati nemško čast proti Dancem, bil je zopet v boji kralj Jurij V.

In kako so poplačali Prusi Hanoverance in Saksonce pri Redsburgu!?

In vendar je nemška nenasitljivost in nestrpljivost oropala kralja Jurija V. njegovega ozemlja ter ga pregnala na tuje! Vprašamo le ono gospódo, ki v zvezde kuje Bismarka in njegovo železno politiko, zakaj ni železni mož spodil i kralja bavarskega, virtemberskega in vélikega vojvoda baden-

skega, ko je moral že iti kralj hanoveranski? Vprašamo, kako da nemški narod ne sprevidi, da je Prusija — po besedah Bismarkovih — le „prežala na lepo priložnost“, ki ji iz tega ali onega navideznega vzroka vrže Hanoveransko v žrelo? Odgovor na gorenja vprašanja najde vsak v 8. članu aprilske zveze med Prusijo in Italijo, o katerem pa nočemo iz mnogih ozirov obširneje govoriti. Kje bi bil Bismark, kje Nemčija, ko ne bi bilo Kraljevega Gradca?!

Zatisnil je trudne oči slepi kralj Jurij, in dežela hanoveranska je postala kronovina pruskega kraljstva. Vendar knez Bismark še mirno ne spi. Zapustil je umrli kralj sina, vojvoda Cumberlandskega Ernesta Avgusta, ki je slovesno izjavil, da ima popolno pravico do hanoveranskega kraljstva. Toda nemška vlada se ni ozirala na njegovo izjavo, nemški narod ga ni poslušal, celó prijatelji Velfov so ga zapustili, in zaspalo je hanoveransko vprašanje.

Lansko leto pa umré brez otrok vojvoda brunsviški, potomec Levov, sorodnik hanoveranskega kralja. Z nova so se razburili duhovi, nastalo je vprašanje: kdo bode naslednik v Brunsviku. Važnost brunsviškega vprašanja ne leži v tem, je li namreč ena vojvodina več ali manj v nemški državi in vlada Prusija v njej posredno ali neposredno; marveč vprašanje je, bo li Bismark pustil veljati pravico vojvode Cumberlandskega?

O pravici Ernsta Avgusta do brunsviške dežlice se je mnogo pisalo po nemških in drugih listih. Iz vseh se pa razvidi, da ima po smrti vojvode Viljema 18. oktobra l. l. vso pravico po državnih in naravnih zakonih le vojvoda Cumberlandski. Ako pa ta ne smé prevzeti vlade v Brunsviku, moramo temu vzroke tam iskati, kjer ni pravice.

(Konec prih.)

Pastirski list avstrijskih nadškofov in škofov.

(Konec.)

Glavna stvar, krog ktere se vrtí blagor družin, je odgoja otrok — stvar, na ktero je zastavljena sreča ali pa nesreča družine.

LISTEK.

Žumberk.

Krajepisna in zgodovinska razprava.

(Dalje.)

Jaksićevemu prizadevanju so se uprle tadanje mestne vojne oblasti v krajini hrvaški, a posel sta mu pokvarila v Žumberku ona dva že poprej omenjena mniha Palković in Božičković. Prvi se je trudil posebno za unijo v Žumberku ter ovrh ves trud pravoslavni, ki so obhajali po danu in po noči bregovite predele Žumberške. Palković se odpoti l. 1751 peš, siromašen in raztrgan na Dunaj, kjer mu je dala kraljica Marija Terezija sešito obleko ter ga imenovala za vladiko, obdarivši ga s škofovsko obleko in obilnim stroškom za pot v domovino. (Not. prael., p. 432.) Palković se je mnogo trudil, da odgoji mlajše ljudi za duhovne. Po pravoslavni popih preganjane duhovne je zdaj vzela vojna oblast pod javno obrambo, ter so pojedini krajiški zapovedniki gonili pravoslavne pope iz Žumberka in z njimi čez vsako grdo ravnali. Pop Janko Prušević,

o katerem pravi tadanji zapovedajoči general Scherzer, da je bil duhoven unijatski ali kasneje odpadel, umrl je v temnici Karlovški. Mestni zapovednik, Ivan Penzinger, prežene iz Žumberka po nalogu generala Scherzera Gomirska mniha Gavro Musulina in Makarija Višnića. (Schwicker: Zur Geschichte d. Kirch. Union in Kroatien., p. 23, 27, 28, 32, 97, 102, 111.) Na prošnjo Palkovicevo je zabranjena vsaka jurisdikcija vladiki Karlovškemu.

Za daljni napredek unije je goreče skrbel tudi naslednik l. 1758 v Karlovcu umrlega vladike Palkovića Vasil Božičković. (Krčelić: Vot prael., p. 433. — Schematismus cleri graeci ritus Chat. dioec. Crisiarsis 1868., p. 10 in 11.)

On je odprl prvi dve ljudski šoli v Žumberku. Vladika Jaksić je napel l. 1758 zopet vse sile, da mu bode dovoljeno administrirati tudi Žumberk ter se podá radi tega sam na Dunaj. Na prošnjo metropolita doljno Karlovškega in posredovanjem vélikega in mogočnega prijatelja pravoslavni barona Bartensteina je bil konečno vojni svét dovolil, da more Karlovški vladika obiskovati svoje vernike v Žumberku, ali da ne smé zapeljovati unijate, pa ako se to dogodi, da se mu ne bode več dopuščalo po-

hajati v Žumberk. (Schwicker, p. 95, 114, 115.) Med tem pa se je posle dolge razprave med bojnim svétom in ogerskim dvorskim kanclerjem 14. marca l. 1760 sklenilo, da se ima Božičković inštalirati tudi za Žumberk, ali da v njem živjajo slobodno veroizpovedanje tudi pravoslavni. (Schwicker, p. 40—51, 53, 116—120.) V teh razpravah je zagovarjala katolicizem posebno ogerska kancelarija, proti kateri je branil interese pravoslavni omenjeni predsednik ilirske deputacije baron Bartenstein, oduševljeni njihov zaščitnik, ali čisto slab poznavalec historičnih dogadjajev, ki je med ostalim trdil, da so generali Varaždinski in Karlovški poprej prišli pod oblast Habsburške hiše, nego li kraljevina Ogarska.

Med tem pa je tudi še kasneje branil general Karlovški, grof Benvenuto Petazzi, odrešit katolik, prihod vladiki Jaksiću v Žumberk pod različnimi izprikami, dočim so tožbe proti generalu ostale brezvspešne. Unija se je po l. 1760 popolnoma utrdila v Žumberku, a pri odhodu Krajišnikov na vojsko meseca marca l. 1761 je očitovale 187 Žumberčanov pred namestnikom vladike Bižičkovića v Pribiču, „da oni in njihove rodovine živé po starem grškem

Starši nimajo le samo dolžnosti otroke preživiti, marveč jih zrediti (odgojiti) — jih storiti sposobne ne samo za družbo, ampak odgojiti jih kot kristijane, kot deležnike nebeskega kraljestva. Sv. pismo stare in nove zaveze večkrat in trdo povdarja to dolžnost. Vso odgojo pa apostelj zaznamuje s kratkimi besedami: „Odgojajte jih (otroke) v nauku in strahu Gospodovem!“ (Efež. 6, 4), t. j. podučujte jih in glejte, da bo njih vedenje krščansko. Obojega poduka in strahu je najbolj potreba v naših časih, kajti brez skrbnega sodelovanja staršev ne bo danes otrok niti dovolj podučen, niti pripeljan tako daleč, da bi krščanstvo v življenju kazal. Vsi veste, kake so razmere po naših šolah. Učiteljem nobena postava ne zapoveduje, da bi krščansko učili, in ne da bi njih izgojevanje imelo krščanski vpliv na otroke. Postavna določila, kakor veljajo, celó pripuščajo, da se nekristjanje nastavljajo kot učitelji po ljudskih šolah.

Razvidno je toraj, da taki učitelji niso sposobni katoliško mladino versko-nravstveno odgojevati in da ne morejo spolniti prve in najvažnejše naloge ljudske šole, ktera pa ni nič drugega, besede veljavne postave same jo značijo, kakor „otroke versko-nravstveno izgojevati“. Tudi šolske knjige nimajo nikakega verskega znaka. Vsa butara v tem oziru zadene veroučitelja; a kako naj bi zadostovale dve uri v tednu pri mnogokrat preobilnem številu otrok, da bi se dostojno podučili in privedli na pot krščanskega življenja? Naša dolžnost je, delovati na to, da se naše šole zopet pokristijanijo, in ne smemo odnehati, dokler ne dosežemo tega namena. Pa tudi tedaj, ako dosežemo ta namen, mora domača izgoja biti zraven šolske, da, domača izgoja je in ostane poglavitna. Kar se pridobi v šoli, je k večjemu pospeševanje in podpora domači izgoji. In ta mora toliko več storiti, kolikor manj se stori v tej zadevi v šoli.

Odgoja otrok, dragi starši, mora se že zgodaj pričeti. Sadite toraj že v zgodnji mladosti drevesca pokorščine, zatajevanja in pobožnosti v rahle gredice otročjih src. Že v otročjih letih jih učite strahu božjega in groze pred grehom (Tob. 1, 10), podučujte jih v glavnih resnicah sv. vere, vadite jih še v mladosti nositi jarem Gospodov (Lament. 3, 27). Svojo oblast kot starši tudi tedaj, in posebno še tedaj kazite, ko so otroci šoli že odrastli. Koliko, prej tako nadepolnih mladenčev pade ravno v tej dobi življenja v zanjke strasti in v stalno propast! Imejte toraj tudi v tej dobi otroke v blagodelnem strahu. Ne spustite jih čez mejo varujoče pokorščine v razuzdano prostost. Pa tudi tedaj se ne odpovejte svoji očetovski oblasti, ko so Vaši otroci odrastli v mladenče in dekleta. Tedaj še le, če ste jih obvarovali tudi ta čas pred nevarnostmi zapeljivosti, zamorete reči z neskajnim veseljem, da ste srečno končali delo odgoje. Vse je na tem ležeče, da je mladost vaših otrok taka, da bo dobra priprava za njih prihodnji stan. Kajti ravno od tod klije in prihaja toliko nesreč v zakonskem življenju, v družinah, ker ženini in neveste v prejšnjem življenju tako razuzdano in pregrešno živé. V mladosti veter, — v starosti nevihta. Blagor Vam tedaj, starši, ako se Vam posreči, da obvarujete otroke čiste in nepokvarjene v vseh nevarnostih, ki žugajo mladosti. Zamogli bode na večer svojega življenja utolaženo moliti, ka-

kor je nekdaž Zveličar molil: „Ohranil sem jih, ktere si mi bil izročil, in nikdo izmed njih se ni pogubil, razun sinú pogubljenja.“ (Jan. 17, 12.)

Ljubi verni! Važne so resnice, ki smo jih Vam omenili. Premišlujte jih in spoznajte resni čas, resnobo človeškega življenja. Svarili smo Vas pred hudobnim sedanjim svetom; opominjali Vas, da zvesti ostanite v duhu Kristusovem. Vsak izmed nas sme z Mojzesom zaklicati: „Nebo in zemljo kličem danes na pričó, da sem postavil pred vas življenje in smrt, blagoslov in prekletstvo. Izvoli si tedaj življenje, da živiš ti in tvoj zarod, da ljubiš Gospoda svojega Boga in se ga držiš.“ (Mojz. 30, 19, 20.)

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa, ljubezen božja in občestvo sv. Duha bodi z Vami vsemi. Amen. (2. Kor. 13, 13.)

Friderik kardinal Schwarzenberg, knez in nadškof Praški.

Friderik kardinal Fürstenberg, knez in nadškof Olomuški.

Celestin Jožef kardinal Gangelbauer, knez in nadškof Dunajski.

Franc Albert Eder, knez in nadškof Solnograški.

Izak Izakowicz, nadškof Lvovski, arm. obr.

Alojzij Zorn, nadškof Goriški.

Silvest. Sembratowicz, nadškof Lvovski, grš. obr.

Marko Calogera, škof Spljetski in Makarški.

Jakob Stepischnegg, knezoškof Lavantinski.

Janez Zwenger, knezoškof Sekovski.

Janez Dela Bona, knezoškof Tridentinski.

Matej Jožef Binder, škof St. Hipoliški.

Kazimir Forlani, škof Kotorški.

Janez Hais, škof Kraljevograški.

Anton Fosco, škof Sebeniški.

Andrej Illich, škof Hvarski.

Edvard Angerer, titularni škof Alalijanski, posvečeni škofov na Dunaju.

Anton Gruscha, titularni škof Kariški, apostoljski vojaški vikar.

Albin Dunajewski, škof Krakovski.

Franc Ferretich, škof na Krku.

Peter Funder, knezoškof Krški.

Luka Solecki, škof Premiseljski, lat. obr.

Franc Bauer, škof Brnški.

Emanuel Schöbl, škof Litomeriški.

Simon Aichner, knezoškof Briksenški.

Franc Sniegson, titularni škof Taneški, pom. škof Tešenski.

Franc Schönborn, škof Budjeviški.

Jakob Missia, knezoškof Ljubljanski.

Janez Flapp, škof Poreško-Puljski.

Janez Plakolm, kapiteljski vikar Linški.

Lorenc Gviadzdon, kapiteljski vikar Tarnovski.

Janez Šust, stolni dekan v Trstu, nadomestnik škofov.

Filip Nakič, kanonik v Zadru in zastopnik ordinarijata ondotnega.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. julija.

Notranje dežele.

Ministerski zbori gledé bodoče ponovitve *državne pogodbe med Avstrijo in Ogersko* so minuli. Kakor smo že rekli, niso bili prav nič posebnega, temveč so se zbrani ministri le pomenili zaradi priprav. Vsaj toliko je prišlo med svet. Nekteri pa, ki dnevno državno politiko posebno dobro razumejo, trdijo, da se o minolem posvetovanju za to ničesar ne sliši, ker se je bati tudi sedaj velikanskih zahtev, ki jih bodo Ogrji zopet stavili, kakor so jih že poprej dvakrat. Madjari so že navajeni, da pri nas vse zahtevajo, kar se jim le poljubi, in na-

Schwicker očitvidno, tolmačeč jih (p. 64.), da je sam Božičković priznal, da ima malo vernikov v samem Žumberku, dočim je vladika s tim rekel, da so mnogi unijati odpadli, a da so mu ostali verni samo Žumberčani, kterih je proti poprejšnjemu broju unijatov v celi Hrvatski malo bilo.

Še le 1. 1761 se je podal Karlovški vladika Jakšić vslonjen na kraljevske rešitve v Žumberk, kjer si je dal po cerkvenem slugi odpreti v vasi Brašljevići župe Kaštske unijatsko cerkev, a pri cerkvi v Lešču je oglašil zbranemu narodu, da je prišel s cesarskim dovoljenjem v Žumberk, in da bode prispelo tudi poverenstvo, ki bode odločilo unijate od vernikov iztočne cerkve. Začela se je zopet zmešnjava verska, a pojedini pravoslavni popi so začeli javno grditi unijate. Kapetan Lovak je izvestil oblasti, da je neki pop javno izustil: „Vi katoliki in unijati ste gori od luteranov, ki so že zato bolji nego vi, ker ne verujejo kakor tudi mi ne, da so vice.“

(Dalje prih.)

vadno tudi dobé. To zahtevanje od strani Madjarov pa ima tudi svoje dobre vzroke v narodnostnem prepiru avstrijskem. Saj veste, da pri duobus litigantibus tertius gaudet! Ko bi naši poslanci edini bili ter bi se več za narodno gospodarstvo kakor pa za druge reči brigali, bi Madjarom kmalo greben upadel, vidóč, da je državna falanga nepremagljiva. Tako si pa mislijo, če ne bomo na jedni strani dosegli, dovolili nam bodo nasprotniki radi. Posebno se zanašajo na nemško-liberalce, dobro vedóč, da pri konservativcih ne bodo kdo vé kaj opravili. „Politische Fragm.“ hočejo celó vedeti, da se jim niti Čehi in Poljaki ne bodo ustavljali, temveč jim bodo kar od kraja privolili, kar se jim bo predložilo. Prijatelji so res v najnovejšem času Madjari, Čehi in Poljaki; toda znano je, da se najboljše vprašanje skrha, kedar se pri njem na denarno struno vdari. Toraj se tudi tukaj ne bo toliko bati, kolikor se sedaj nadjajo.

Duhovnik grško-katoliške cerkve v Galiciji, Rusnjak **P. Naumovics**, se menda počasi pripravlja na prestop k grško-iztočni ali pravoslavni ruski cerkvi. Vsaj vse njegovo delovanje je na to obrnjeno. Višji njegovi so mu že zdavnej naložili, da mora po zapovedi rimske kongregacije de propagand fidei napraviti javno confessio fidei, t. j. svojo vero pripoznati in svoje proti katoliški cerkvi obrnjene spise in izjave preklicati in to brez pridržka in brez izjeme. P. Naumovics pa tega do sedaj še ni storil, kakor pravi, da zaradi tega ne, ker mu slabotno zdravje tega ne dopušča. Nadškofiškemu ordinarijatu se to opravičevanje ne zdi verjetno in bo zaradi tega, kakor „Prolom“ piše, proti Naumovicsu izdal okrožnico na vso duhovščino, da naj ga imajo za odpadnika od katoliške vere. Če se to res zgodi, se bo morda korak s tem le pospešil, ktere ga bi bil Naumovics po vsem njegovem obnašanju soditi prej ali pozneje sam napravil. Saj se je v poslednjem času sam več za pravoslavno vero brigal, kakor pa za svojo grško-katoliško. Sv. Cirila in Metoda je šel na Rusko praznovat v Petrograd, namesto tjekaj, kamor zahajajo katoliški Slovani, v Velehrad namreč. Tudi sicer je vse njegovo življenje in delovanje že več pravoslavno, kakor pa katoliško.

Hrvatom obetajo se lepši dnevi, če je res, kar „Nemzet“ piše in če bodo Madjari mož beseda ostali. Omenjeni list pravi, da na Ogerskem ni niti jednega politikarja, ki je kaj veljaven, da bi na to mislil, Hrvate ob narodnost, jezik ali samoupravo pripraviti. Pač pa si jih hočemo pridobiti za zaveznike v drugem tisočletju, kakor so si bili trdni zavezniki v prvem tisočletju naši prededje in Hrvatje in to v najbolj otopnih in žalostnih dneh, kar se jih le v zgodovini nahaja. Stoletja in stoletja živeli in mrli smo v tej deželi v miru in slogi podpiraje se nasprotno proti zunanjim sovražnikom. Kedar smo pa orožje v kot postavili, podpirali smo drug drugega po svojih močeh. Madjari so v teku let sprevideli, da jim je bil Hrvat vedno najčilejši in najzvestejši zaveznik. Tako „Nemzet“. Zakaj šmenta pa se Madjari tudi po tem ne ravna? Tu ne zadostujejo le lepe besede, temveč je treba prijateljstvo v dejanju pokazati. Hrvaška potrebuje železnice, in na tistih svoj narodni jezik kot službeni jezik; po kaj ji Madjari vrivajo svoj jezik? Pred vsem pa naj uvedejo pravico v davčne zadeve, če hočejo pri Hrvatih popraviti, kar so zlovoljno zakrivili ondi. Sploh so pa to vse le lepe besede in prepričani smo, da bo še veliko vode preteklo, preden se bo Madjar res toliko pravicoljubja naučil, da mu bo Hrvat rad v roko segel.

Vnanje države.

Najnovejša poročila iz Berolina strinjajo se v tem, da misli vlada že bodočemu državnemu zboru predložiti postavo, na podlagi ktere se bo preskrbovala starim *delavcem vpokojnina*. Dotične priprave so dodelane in že v jeseni čuli bomo razne nazore o tej boleči strani človeškega življenja. Vsak prijatelj človeštva naj bo Nemeč, Lah ali Slovan, bode tako postavo izvestno jako radošno pozdravil. Saj ravno ta imela bo tisto moč v sebi, ki bo zdobila ost anarhizmu in socijalizmu, ter bo delavca postavila na stališče, iz ktere ga se bo zadovoljen oziral v temno bodočnost na stara leta, kedar mu bodo že moči opešale. Kaj pa v Avstriji? Ali bi ne bila to jako hvaležna naloga za državni zbor? Oj kako bi ga spoštovali in povikševali delavci in drugi, ki niso v cesarski ali javni službi, ker jih na stara leta ne čaka nobena druga preskrbnina, kakor ona od praga do praga, kdor bi spravil v življenje postavo tudi v našem cesarstvu, na podlagi ktere bi se nekolikošnji deli od delavca kakor tudi od podjetnika, pri katerem je delavec v službi, na mesec jemali in v nalašč za to osnovane okrajne ali deželne blagajnice oddajali, ktere bi morale zopet za plodonosno obrestovanje zbranega denarja skrbeti. Res je, da modri in previdni delavec tudi sedaj skrbi že sam za stare dni s tem, da pridno šteti in zbira zaslužene krajcarje, kar je vse hvale in pognemanja vredno; to jim tudi pozneje ne bo odvzeto. Marsikdo prikrajšal si je življenje, da si pri težkem delu ni privoščil potrebnega živeža zaradi golega strahu, da bi mu ničesar ne ostalo za starost. Kedar bo delavec vedel, da bo iz vlog storjenih v zvezi s svojim gospodarjem, na stare dni preskrbljen, si bo tudi lahko krepkeje hrane privoščil ter si s tem moči povečal in življenje podaljšal.

obredu v pravi katoliški veri pod rimskim papežem, da so pripravni za to vero umreti, da se ne bodo nikdar nobenemu drugem vladiki podvrgli razun Božičkoviću in njegovim naslednikom, zedinjenim z rimsko cerkvijo, zaklinjaje vladike Marlovške, da jih pusté pri miru in da jih ne zapejnujejo“. Temu nasproti pa je kazal vladika Jakšić očitovanje več podčastnikov in 28 prostih vojniov iz taborja pri Gersterdorfu, v kterem se tožijo, da jih častniki, posebno neki zastavnik Janko Gvozdanović sili na rimsko vero. Povod tej tožbi pa je dal sam Svidnički vladika Božičković. Le-ta ni bil poslal vojski svojega duhovna, ter so bili tudi Žumberčani poverjeni kaplanu nezedinjene grške cerkve Gaji Muhajloviću, ki je to priliko upotrebil za odvracanje od unije. Ko je potem poprosil Božičković polkovnika, grofa Herbersteina, da ne dopusti, „da še to malo Žumberških unijatov odpade ter poprime vlaško vero“, je bila prepovedana pravoslavnim popom duhovna skrb nad Žumberčani. (Schwicker, p. 59—62.) Besede: „die wenigen noch in Sichelburg vorhanden befindende uniti abtrinig werden, und den wallachischen Glauben annehmen“, izkrivil je

Lahom se je zopet nekaj sanjati jelo o neki pogodbi, katero mislijo z Abesinci napraviti. Jedro bi ji bilo sledeče: „Abesinci imajo v Masanski luki popolnoma prosto trgovino brez vsake carine. Laška dobi pa namesto tega pravico posesti Keren, Bogos, Algeden in Kassalo ter napraviti cesto iz Masane v Sudan, zlasti v Chartum.“ Če se hoče kaka pokrajina posesti, treba jo je poprej pridobiti in Lahom pa niti jedne izmed vseh teh še nimajo. Keren jim Abesinci niti toliko niso privoščili, kolikor ima sence na sebi, in o Kasali je pa znano, da so ondi še Mahdijeve bande. Tu se menda Lahom nadjajo, da bo kralj Janez pomagal, pa se močno motijo. Kralj Janez niti Angležem ni hotel kostanja iz žrjavice pobirati, tem manj ga bo hodil Lahom. Jako neverjetna in neizpeljava za Laško zdi se nam misel, da bi imeli toliko denarja za zgradbo ceste v Sudan.

Anam bodo Francozje še proklinjali, da bo joj. Že sedaj jim dela toliko preglavice, da ne vedo kje bi se ga lotili, kaj pa še le bo, kedar se bodo k političnim sitnostim tudi še vojaške pridružile. Francoska vlada same ne vé, ali naj bi si Anam podvrгла, ali naj bi ga le pod svoje varstvo vzela. Podvrгла bi si ga jako rada, ko bi ji tega ne branila najnovejša pogodba, ki so jo letos s Kitajci sklenili, le-ta jih bo silila, da bodo morali deželo le čuvati in braniti, prepustiti pa jo njenemu kralju. Sedanji kralj, ki je ob enem z anamskimi vojaki pobegnili, neče se povrniti v svojo palačo v Hue, da bi imel od slej nadalje francosko stražo. Če bodo toraj Francozje hotli pogodbi zvesti ostati, jim pač ne bo družega kazalo, kakor izmed kraljevih princev družega kralja voliti. To pa bode ogenj v strohi; kajti takoj se bodo uporniki zbirali okoli prejšnjega kralja, kateremu so tudi vojaki večinoma vdani in vstaja bi se izvršila po celi deželi. Na jugu tako že ropotajo, na severu ni še dolgo, odkar so vtihmili; le v sredi naj začno prav dobro rogoviliti, pa bode vse francoske glorijske konce. Krvavo morali se bodo biti in še bo zmaga jako dvomljiva, če bodo vojake iz domovine le na tucate dobivali. — Glavno mesto Hue, ki se deli na dva dela, v gorenje ali trdnjavo, kjer je prebival kralj in uradniki, ter spodnje mesto, kjer so trgovci naseljeni, stoji sedaj skoraj popolnoma prazno. Tudi trgovci so pred Francozi pobegnili. Admiral Courcy jih je povabil nazaj ter jim je obljubil varstvo francosko. Orožje mora se vse odložiti in to v glavnem mestu in okolici v teku 8 dni, po bolj oddaljenih pokrajinah pa v treh tednih. Kogar bodo po tem roku Francozje še z orožjem dobili, ga bodo vstrelili. Orožje pobirati in v Hue pošiljati morajo pa pokrajni glavarji in so ob enem poroki, da se bo ta ukaz točno izvršil. Toliko časa bo moral Courcy že potrpeti, preden se bo vsega orožja v deželi polastil, dokler ne vniči popolnoma sovražne mu anamske vojske, ki ima svojih 40.000 mož pod vodstvom generala Thuyeta in je od Hue kakih 30 kilometrov oddaljena. Ali ni to ironija za Francoze, da si boljše želeli ne morejo? Sicer pa Courcy pravi, da so mu prišli vojaki v zdatnem številu iz Tonkina na pomoč.

Izvirni dopisi.

Iz Loškega potoka, 14. julija. Dovolite mi, da se oglašim tudi z našega skritega kraja, čeravno je že malo kasno, zakaj veselja poln dan bil je 6. t. m. in danes imamo 14.

Da bomo imeli birmo tu pri nas, izvedeli smo še le pičlih 14 dni popred; izprosili so jo nam naš prečast. gospod župnik, ki so vedeli za želje svojih faranov.

Ko se je po vaséh raznesla vest: „birma bo tu“, pričelo se je precej živahno gibanje in pripravljanje za dostojen sprejem visokega gosta.

Postavilo se je 19 jako visokih mlajev na različnih krajih in dosti malih še okoli cerkve, farovža in šole, potem napravilo 7 slavolokov z lepimi napismi. Čez cesto, visoko v zraku napeljala se je žica od griča, na katerem stoji cerkev (Tabor), do nasprotnega hriba in na njo obesila 12 metrov dolga zastava, ki je jako vtisno plapolala. Sploh je bilo mnogo, mnogo zastav in bandercev, ki so vihrali raz oken in lin.

Eno uro daleč, do Potoške meje namreč, peljalo se je premilostljivemu več mož z županom na čeli naproti. Med zvonjenjem pripeljali so se potem (ob 4. uri popoldne) do Taborskega vnožja, kjer jih je šolska mladina čakala in deklica s cvetličnim šopkom v rokah pozdravila.

Birmanih je bilo 700 otrok, od teh nekaj čez 200 iz družih fará. Po birmanji in zadnjem blagoslovu obrnili so se premilostljivi krezo-škof do zbrane množice ter so ji v kratkem, lepem govoru podali nekaj krščanskih biserov v spomin na ravno končano birmo.

Zvečer razsvitljen je bil Tabor z lampijoni, transparenti in lučicami, tako tudi nasprotno ležeča vas Hrib, kar je bilo jako lepo videti.

Drugo jutro za rano odpeljali so se premilostljivi v Sodrašico in tako je minula za Potočanje zeló vesela svečanost.

Lepe so bile vse priprave in dosti so storili Potočanje. Če bi jim ne bila dobre pol ure trajajoča ploha, ki se je ravno pred prihodom premilostljivega knezo-škofa vsula, ves strelni prah v topovih zmočila in tako vničila, bi ne bilo vse tako tiho in še marsikaj bi bilo bolj in lepše; a zoper take nezgode ne more nikdo kaj očitati.

Iz Gornjega grada, 14. julija. V nedeljo, 12. julija, se je cerkvena slavnost na čast sv. Cirila in Metodu tukaj veličastno obhajala. Iz vseh bližnjih far Gorenjegrajske dekanije so prišli verniki z duhovniki vred v procesijah v našo velikansko farno cerkev, v kateri ste na velikem altari poleg farnih patronov sv. Mohora in Fortunata tudi sliki Solunskih bratov Cirila in Metoda. Pri procesiji s presv. R. T. po krasno in okusno ozaljšanem trgu so skrbeli za red za to postavljeni reditelji. Vdeležila se je procesije neštivilna množica vernega ljudstva kakor tudi požarne brambe iz Rečice in Gornjega grada, vrli in čili Savinjski „Sokol“, izvrstni pevci „Liraši“ iz Kamnika in mnogo odličnih narodnjakov iz gornje in spodnje Savinjske doline. Tukajšnja prostorna cerkev je bila napolnjena pri obeh Božjih službah. Slovesna sv. maša, pri kateri je streglo 12 duhovnikov, je bila še le dokončana ob 1/2 2. uri popoldne. Slavnostno pridigo v cerkvi je imel gosp. Anton Rodošek. Šmartenski župnik, ki je razumljivo in navdušeno razlagal vzroke, zaradi katerih so Slovenci dolžni slaviti in častiti sv. Mohora in Fortunata, in sv. Cirila in Metoda. Nekteri so preračunili, da je bilo ta slavnostni dan blizo 10.000 ljudi v Gornjem gradu, in pri tolikem številu ni bilo ne majmanjšega nereda; tudi nobena nesreča se ni pripetila. Slovenci so pač, ako jih nikdo ne draži, miroljubni in povsod čednega in spodobnega obnašanja. Naj še dostavim, da prva misel na to svečanost se je sprožila od strani tukajšnjega okrajnega zastopništva, in preč. knezškofijstvo Lavantinsko jo je od cerkvene strani dovolilo ter predložen spored blagovoljno potrdilo.

Iz Maribora, 15. julija. (Šolsko poročilo c. k. višje gimnazije.) Danes so kakor drugod tudi tukaj sklenili šolsko leto na srednjih šolah razdelivši šolska spričevala in poročila tudi potrjujejo, da so letos tukaj ne le pri zrelostnih skušnjah, ampak sploh v napredku dijakov prav povoljne vspehe dosegli. Na Mariborski gimnaziji je bilo konci leta 299 javnih učencev in 1 privatist. Po znanstvenem napredku so v šolskem poročilu tako razvrsteni: 17 jih je dovršilo šolo z odliko, 224 pa dobro; 32 jih je izdelalo slabo, 11 jako slabo, 15 pa jih sme po počitnicah poskušnjo delati. V šestih, sedmi in osmi šoli ni nobene dvojke, kar se mora v primeri s prejšnjimi leti jako ugoden vspeh imenovati. Po narodnosti je 161 Slovencev, 137 Nemcev, 1 Hrvat in 1 Italjan; po veri pa je 297 katoličanov in 3 protestantje. Abiturijentev je bilo 20, pa 1 je med skušnjo odstopil, 1 pa je na dva meseca pal, tako da jih je obstalo 18, med temi 2 z odliko. Gledé bodočega poklica, bodo se abiturijenti oglašili 7 v bogoslovje, 7 v pravoslovje, 2 v modroslovje in 2 v zdravilstvo.

Profesorjev je z ravnateljem vred 21, in sicer 13 rednih, 3 suplenti in 1 v poskušnji, ter 4 pomožni učitelji za prostovoljne predmete. V začetku ima Mariborska gimnazija poročilo I. del učenega sestavka: „Die Quellen des Plinius im XI. Buche seiner Naturgeschichte, von Professor Dr. G. Heigl.“ Drugi obširniji del namenjen je za bodoče šolsko poročilo.

Bodoče šolsko leto se začne 16. sept. s sv. mašo. V I. razred bodo sprejemali dné 11. in 12. sept. od 9—12. ure popoldne, tuje dijake dné 13. sept., in stare domače dijake 13. in 14. septembra predpoldnem.

Kakor so tukajšni časniki poročali, bilo se je v višji realki k maturi samo 7 učencev oglasili ter jih je bilo 6 za godne spoznane, 1 pa na eno leto reprobiran.

Na pripravnišću jih je k zrelosti skušnji se oglasilo 33; namreč 26 učencev IV. leta in 7 zunanjih. Vspeh je bil tak, da je 1 prestal skušnjo z odliko, 29 dobro, 1 je odstopil, 2 pa smeta čez dva meseca skušnjo ponavljati.

Iz Ribnice na Pohorji, 14. julija. (Raznoterosti.) Kakor če vržeš kamen v vodo, da se delajo valčki, kateri se čedalje bolj manjšajo in izgubljajo,

enako zdi se mi, je z volitvensko borbo, ktera je letos pri nas duhove jako vznemirjala. Agitacija bila je tako živa in odločna, da bi tujec od hribovskih kmetov nikdar take ne pričakoval; znamenje, da se naš kmet že jako zaveda svojih pravic. Tudi v „Sl. Gospodarju“ našem najbližjem glasilu, kateri ima tudi pri nas precej naročnikov, je nekdo volilno borbo dobro narisal, kar je priproste kmete naše jako veselilo. Pa dopalo se to ni „mojstru naših nemčurčkov“ g. T., kateremu je omenjeni dopis očital nekaj strankarstva, kterege on kot župan ne bi smel se vdeležiti. Poslal je v „Sl. Gosp.“ popravek, da je on vse le po postavi ravnal, da ni nobenemu volilne pravice kratil itd., kar mu je omenjeni dopisnik očital. To pa je bilo že nekoliko odveč, zato mu je dopisnik zopet odgovoril v „Sl. Gosp.“, pa glejte čudo, zraven dveh drugih člankov je bil tudi omenjeni dopis vzrok, da je bila zadnja števil. „Sl. Gosp.“ konfiscirana. Namen dopisa je bil opomniti g. T. kot župana na nepostavnosti — ktere lahko s pričami dokažemo, — naj bi jih drugi pot odstranil; pa nam Slovencev — kakor vse kaže, je svobodno le misliti, v javnem glasilu je najmanjša naša beseda že velik greh. To je vendar žalostno dovolj za nas, ki smo posebno na vlado Taaffejevo toliko zapali: G. T. pa z lepo povemo, da če bo on svoj čoln vozil kaj po mlaki nemčurstva mu bodo že še prišli nasproti valovi, ki ga bodo na na pravo tir spravili: — Tudi druge naše nasprotnike je volitvena borba jako razdražila, ko so videli, da naš kmet ne uboga več slepo jim, marveč je začel že sam nekoliko misliti. Posebno krčmar gosp. P. je revne kmete jako pestil in stiskal, če mu je bil kateri kaj dolžen. Naj bi on kot krčmar pomislil, da le od Slovencev živi, njih kruh je, in če ga oni zapusté, je tudi njega mogočnost pri kraji. Pa tu ne govori več pri nasprotnikih hladna pamet, marveč strast je, ki jih tako daleč vodi. Zato pa je in bo na pravem mestu, če Slovenci tacega rogovileža zapusté in si poiščejo drugo krčmo, kjer se vsaj mirno lahko pogovoré o svojih razmerah. Če bodo povsod in vstrajno tako delali, bodo našim rogoviležem kmalo sapo zaprli.

Letina letos pri nas kaže še dobro, le Bog nas varuj toče, ktera z bliskom in gromom nam pogosto žuga. Žito bodo že sedaj želi in bo kakor kaže, še precej kruha. Krompir in koruza obetata še tudi dobro, če le kaka uima ne pride vmes. Tudi sadje je še precej polno, ktero našim kmetom služi za vinograd, iz kterege si dobé hladilne pijače za vroče poletne dneve. Z besedo, vse bi še precej kazalo, da bi le ljubi Bog nas obvaroval pred kako vremensko nezgodo in da bi naša trgovina z lesom letos bolj prodirale naprej. Zadnji dve leti je imel les pri nas jako visoko ceno; kmetje so se precej odtresli dolgovi: ali letos pa se je to jako spremenilo. Povsod dosti in preveč lesa; to je menda glavni vzrok, da cena pada? Naj bi se le skoraj obrnilo na bolje!

Domače novice.

(Obravnavo zatožbe g. prof. Šukljeja zoper „Slovenca“), ki ni mogel sprejeti dirjanega popravka o zaslišanju naših poslancev pri ministru Taaffeju, bi imela danes biti:

„Ker ste se pa pravi stranki pred g. sodnikom med seboj sporazumeli, odstopil je tožitelj prof. Šuklje od zatožbe.“

(Za izkopavanje starin) določil je kranjski deželni odbor neko svoto denarja, ki se bo porabila za stroške pri izkopavanju starinarstva okoli Krškega.

(Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Laibach 1885) obsega 1. 47 strani dolgo razpravo „über den Sensualismus des Philosophen Protagoras. Von dr. Osear Gratzy.“ 2. Schulnachrichten vom Director. Učiteljskih moči je imela letos gimnazija 30; med temi jih je pet v VIII. uradniškem razredu in sicer gg.: Konec, Vavrú, Marn, Žakelj in Pleteršnik. Neobligatni predmetje so billi: francoščina in laščina za višje gimnazijalce in četrtošolce, stenografija za višje gimnazijalce, risanje za celo gimnazijo, kaligrafija za spodnjo gimnazijo, petje za celo gimnazijo in telovadba za celo gimnazijo. Učni jezik je bil nemški; poleg tega so pa vspretni razredi, kjer je učni jezik deloma slovenski. Učencev imela je gimnazija konec leta 717 in to v I. a razredu 37, I. b 60, I. c 64; v II. a 35, II. b 43, II. c 41; v III. a 36, III. b 44, III. c 35; v IV. a 22, IV. b 42; v V. a 50, V. b 51; VI. a 30, VI. b 36; v VII. 49 in v VIII. 43. Od

